

Poročilo o delu Bralnega društva Slovenije v letu 2018

Osrednji in najpomembnejši dogodek leta 2018, ki ga je pripravilo Bralno društvo Slovenije (BDS), je bilo nacionalno strokovno usposabljanje *Beremo skupaj*, ki je bilo hkrati tudi uvodni dogodek v prvi *Nacionalni mesec skupnega branja 2018*.

Nacionalno strokovno usposabljanje BEREMO SKUPAJ

BDS je s pripravami projekta intenzivno pričelo januarja 2018. Nacionalni posvet BDS v letu 2018 *Beremo skupaj* smo namenili družinskemu branju in razvoju bralne kulture v družini ter skupnemu branju (v družini, knjižnici, vrtcu in šoli, večgeneracijskih centrih ...). Cilj projekta je bilo povezovanje vseh ustanov, ki delujemo na področju bralne kulture. BDS je od januarja skupaj s soorganizatorji posveta: Društvom Bralna značka Slovenije – ZPMS, Zvezo bibliotekarskih društev Slovenije, Mestno knjižnico Kranj, Zvezo splošnih knjižnic in Mariborsko knjižnico pripravljalo posvet. Prvič smo ga celovito predstavili na **Kulturnem bazarju 2018** (program posveta, vabilo). Tam smo udeležence seznanili tudi s pobudo za skupno nacionalno kampanjo, s katero smo želeli povezati vse pomembne deležnike na področju bralne kulture in bralne pismenosti. Skupaj smo zasnovali prvi Nacionalni mesec skupnega branja 2018, ki je dejansko uspel povezati vse pomembnejše deležnike (več o NMSB2018 v nadaljevanju). BDS je bil nosilec te pobude, tako smo tudi posvet BDS *Beremo skupaj* ves čas predstavljali kot prvi osrednji dogodek NMSB, kar je zagotovo pomembno prispevalo k promociji posveta. To kaže tudi izjemno število udeležencev (210), med katerimi je bilo poleg predstavnikov in članov organizatorjev in soorganizatorjev veliko strokovnih delavcev iz VIZ, splošnih knjižnic, založb, knjigarn, fakultet ter drugih ustanov.

O pomenu in razvoju družinske pismenosti, o njenih učinkih na razvoj bralne pismenosti in bralne kulture posameznika, o različnih programih in projektih, ki jih izvajamo v Sloveniji so spregovorile dr. L. Knaflič, dr. S. Pečjak, dr. L. Marjanovič Umek, dr. N. Potočnik, mag. M. Doupona, mag. E. Možina, dr. D. Haramija, mag. T. Jamnik.

Pomemben del posveta so bile predstavitve posameznih primerov dobrih praks. Za vse udeležence je bila zanimiva in spodbudna predstavitev K. Cunović, ki je predstavila nacionalno kampanjo iz Karlovca na Hrvaškem *Čitaj mi! (Beri mi!)*. Mestna knjižnica Kranj je predstavila mednarodni projekt *Family Literacy Works!*, spoznali smo raznolike projekte za spodbujanje branja Mestne občine Ljubljana, novo oddajo TV Slovenija *Čebelice*, natečaj *Branju prijazna občina* ter primer dobre prakse iz Hrastnika, pilotni projekt MOST, ki ga izvaja Nacionalni inštitut za javno zdravje, bralna kluba za najstnike ...

Na okrogli mizi, s katero smo zaključili posvet, so sodelovali minister za kulturo Anton Peršak, ministrica za izobraževanja, dr. Maja Makovec Brenčič, direktorica JAK, Renata Zamida, predsednica ZBDS, dr. Sabina Fras Popovič, moderirala jo je predsednica BDS, mag. Savina Zwitter. Pogovor o pomenu sodelovanja različnih ustanov iz različnih resorjev s skupnimi ciljem razvoja bralne kulture na nacionalni ravni smo zaključili z dogovorom, da novo Vlado RS nagovorimo, da čim prej sprejme predlog *Nacionalne strategije za razvoj bralne pismenosti* (dopis na Vlado RS smo poslali 1. oktobra 2018, vendar v letu 2018 strategija ni bila sprejeta).

V času pred posvetom je društvo poskrbelo za vsebinske najave posveta in sicer na spletnih straneh BDS, Kulturnega bazarja (večkrat tudi v mesečnih obvestilih za koordinatorje kulturno-umetnostne vzgoje) ter po različnih poteh obveščanja vseh zgoraj navedenih partnerskih organizacij posveta. Pri obveščanju so nam ponudili nekateri predavatelji – npr. obveščanje preko študijskih skupin na ZRSS, SLOVlit, Združenje založnikov in knjigotrožcev, ... Aktivno obveščanje po različnih poteh je poleg zanimive teme zagotovo prispevalo k veliki udeležbi strokovnjakov z različnih področij.

Nacionalni mesec skupnega branja 2018 (NMSB 2018)

Od 8. septembra 2018 (mednarodni dan pismenosti) je v Sloveniji prvič potekal **Nacionalni mesec skupnega branja 2018 (NMSB 2018)**, ki smo ga zasnovali pobudniki projekta: Bralno društvo Slovenije, Društvo Bralna značka Slovenije – ZPMS, Društvo slovenskih pisateljev, Mariborska knjižnica, Mestna knjižnica Kranj, Mestna knjižnica Ljubljana, Slovenska sekcija IBBY, Združenje slovenskih splošnih knjižnic in Zveza bibliotekarskih društev Slovenije, skupaj s partnerji akcije: Ministrstvo za kulturo, Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport ministrstvu, Andragoški center Slovenije ter Javna agencija za knjigo kot sofinancerka komunikacijske akcije *Beremo skupaj*. Častna pokroviteljka akcije sta bila predsednik republike Borut Pahor in Slovenska nacionalna komisija za UNESCO.

16. julija 2018 je predsednik Republike Slovenije Borut Pahor v Vili Podrožnik priredil sprejem ob vročitvi listin o častnem pokroviteljstvu ustanovam pobudnicam NMSB 2018. Častno listino je prejelo tudi Bralno društvo Slovenije.

NMSB 2018 in akcijo *Beremo skupaj* odlikuje posebna celostna podoba. Promociji so se pridružili ambasadorji NMSB - vrhunski slovenski ilustratorji, nagrajenci Slovenskega bienala ilustracije: Suzana Bricelj, Zvonko Čoh, Jelka Godec Schmidt, Marjan Manček, Matija Medved, Andreja Peklar, Peter Škerl in Ana Zavadlav. Zveza društev slovenskih likovnih umetnikov se je pridružila akciji kot podpornik in sofinancer.

Prvi NMSB se je iztekel ob zaključku Tedna otroka®, nadaljeval pa se je v okviru nacionalne komunikacijske akcije *Beremo skupaj*, ki je trajala vse do konca leta 2018 in jo je vodilo Društvo Bralna značka Slovenije – ZPMS, Bralno društvo Slovenije je sodelovalo kot partner.

Pomemben del NMSB je bila vzpostavitev v spletnega dogodkovnika NMSB (<https://dogodkovnik.acs.si/nmsb2018>), ki ga je financiral in pripravil Andragoški center Slovenije. Vpisanih kar 708 dogodkov, ki jih je 182 izvajalcev pripravilo po celi Sloveniji, zamejskem in tudi zdromskem prostoru. K branju in druženju ob knjigi in s knjigo so na najrazličnejše zanimive načine spodbujali otroke in mladino, družine ter odrasle, v tem mesecu je bilo izvedenih tudi nekaj strokovnih srečanj in posvetov. Verjamemo, da je bilo dogodkov še več. Glede na zbrane evalvacije, je bilo število udeležencev (pri dogodkih vpisanih v spletni dogodkovnik) ocenjeno na okoli 120.000.

NMSB je odmeval tudi v tujini, saj se je projektu pridružilo tudi nekaj držav po Evropi (Italija, Madžarska, Nemčija, BIH, Srbija ...). Projekt je bil izredno dobro podprt tudi med mediji (TV, radio, časopisi ...).

Zemljevid izvajalcev, partnerjev in podpornikov, ki se gradi skozi NMSB 2018, predstavlja temelj izgradnje nacionalne mreže za bralno pismenost in bralno kulturo, ki je eden od ključnih ukrepov predloga *Nacionalne strategije za razvoj bralne pismenosti*. Zavedamo se namreč, da bomo izboljšanje na tem pomembnem področju lahko dosegli le z nadaljnjim uspešnim sodelovanjem vseh deležnikov.

Sklenemo lahko, da je NMSB 2018 že v prvem letu prerasel načrtovane okvirje. Bralno društvo Slovenije bo tudi v letu 2019 spodbudilo prvo srečanje pobudnikov in predlagalo, da z NMSB nadaljujemo tudi v letu 2019.

Knjigovanje 2018

Na 34. Slovenskem knjižnem sejmu je Sekcija za otroško in mladinsko književnost Društva slovenskih pisateljev organizirala razstavo in predstavitev najboljših lutk z natečaja **Knjigovanje 2018**. Natečaj, ki je bil prvič razpisan leta 2015, pripravlja Sekcija za mladinsko književnost DSP v sodelovanju z JAK-om, Bralnim društvom Slovenije, Društvom Bralna značka Slovenije – ZPMS in IBBY Slovenija. Tokratni je bil že četrti literarno-lutkovni natečaj, v okviru katerega učenci iz vrtcev in osnovnih šol v šoli ali vrtcu izdelajo ročno lutko ali marioneto najljubšega slovenskega knjižnega junaka. Z veseljem ugotavljamo, da je odziv vsako leto številen, v letu 2018 se je odzvalo 26 ustanov, vsaka s po več lutkami. Nagrade najboljšim lutkarjem in mentorjem v letu 2018 so bile podeljene na Pisateljskem odru, na prireditvi, ki jo je povezovala pisateljica Nataša Konc Lorenzutti. **Knjigovanje** se je sklenilo s slavnostno povorko med stojnicami in postavitvijo razstave najboljših lutk, ki so bile na ogled ves čas sejma.

Delo podružnic BDS 2018

Celjska podružnica BDS:

Celjska podružnica je ob dnevu pismenosti pripravila srečanje Bralnega društva Slovenije. Priprave na srečanje in srečanje je navdihovala Slomškova misel: *Ljubite svoj rod, spoštujte svoj jezik*. V soboto, 8. 9. 2018, se je na Slomškovi domačiji, kjer se je srečanje začelo, zbralo več kot šestdeset gostov iz različnih krajev Slovenije. Prisluhnilo so predavanju dr. Andreja Studena o pomenu Slomška za slovenstvo in njegovi skrbi za omiko, moralo in zdravje, nastopu dijakov Šolskega centra Celje, ki so spregovorili o tem, kako berejo današnji najstniki, ter glasbenikom, članov skupine Šansonet. Brina Zabukovnik Jerič je predstavila projekte velenjske knjižnice, soustanoviteljice Celjske podružnice, ta prispevek je bil posvečen tudi deseti obletnici delovanja podružnice. Sledil je pohod do cerkve na Ponikvi, ki ga je vodil Zlatko Zevnik, predsednik Turistično-olepševalnega društva Ponikva. V baročni cerkvi sv. Martina so obiskovalci prisluhnilo orgelskemu koncertu v izvedbi Petre Bračko in jezikovno-sociološkemu predavanju dr. Karla Gržana *Večglasje v zbornosti* ter predstavitvi razstave likovnih del slikarja, kiparja in grafika Gorana Horvata; razstavo je otvorila kustodinja Darja Povše. Na osnovni šoli Ponikva so o branju in slovenski besedi spregovorili še učenci. Dogajanje sta zaokrožila pesnica Eva Kovač in glasbenik Uroš Eferl z literarno-glasbenim nastopom.

Na Ponikvi so 8. 9. ustvarjalci dogodka, člani Celjske podružnice BDS, in vabljeni nastopajoči ter gostje slavili slovensko besedo, izvorno slovensko misel in umetnost v najširšem pomenu besede.

Poročilo pripravila dr. Tanja Jelenko, vodja Celjske podružnice BDS

Primorska podružnica:

V koledarskem letu 2018 je Primorska podružnica – Bralno društvo Primorske izvedla dvoje: 1. **seminar KORAKI V PRAVLJICNI SVET** (v soboto in nedeljo, 11. in 12. avgusta 2018, v Štanjelu). Izvedli smo ga v sodelovanju z Društvom Univerza za tretje življenjsko obdobje Kras in Zavodom Komenski Kras, ki je omogočal prostorsko izvedbo. Izvajalki seminarja sta bili mag. Breda Podbrežnik in prof. Rosana Kleindienst. **Namen** seminarja z delavnico je bil prepoznati pripovedovanje kot najstarejšo obliko učenja, ko se je in se še vedno v različnih svetovnih kulturah z govorjeno besedo iz roda v rod prenašajo znanje, spretnosti, morala, sporočila in modrosti. Od branja se razlikuje v tem, da bolj krepi povezanost in komunikacijo. V dobi moderne komunikacije se skoraj povsod po svetu uveljavlja pripovedovalska praksa in zanimanje za zgodbe zaradi potrebnega občutka pripadnosti in povezanosti. Na delavnici so spoznali osnovne spretnosti pripovedovanja, ki jih strokovni delavci ali ljubitelji pravljic lahko uporabijo pri svojem ustvarjanju in pripovedovanju. Delali smo z izbranimi besedili, odkrivali nove pomene, podobe in sporočila. **Cilj:** na delavnici smo spoznali osnovne korake pripovedovanja in osvojili nekaj tehnik za obvladovanje zgodb, pripovedovalskih orodij ter prezenze. Spoznavali smo, kako ohraniti pozornost, vključenost in prijetno vzdušje ob pripovedovanju, odkrivali smo pravljice kot možnosti preseganja konfliktov in učenja vrednot. Bilo je osem udeleženk, vzgojiteljic, učiteljic, knjižničark in likovnih pedagogin s Krasa, Vipavske in Goriške, ki so ustvarjalno preživele najtoplejši čas v letu. **Vsebina** je zajela naslednje sklope: pomen pravljic in žive besede; moč dobre zgodbe; priprava na pripovedovanje: izbor, odnos, bistvo, struktura; naše notranje podobe: predstavljanje preko različnih čutov, pomnjenje; pripovedovalska orodja: dihanje, glas, telo, kretnje, orientacija v prostoru, očesni kontakt in pripovedovanje. Z vajami smo razvijali občutek za strukturo, senzibilnost (slušno, kinestetično, vizualno) in predvsem občutek za dobro zgodbo. Pripovedovali smo izbrana besedila in jih razvijali skladno z našimi zmožnostmi in potrebami. Seminar se je zaključil z nastopom udeleženk.

2. prispevek Nadje Mislej Božič **na mednarodnem posvetu ASK** (Spominčice) – 10. konferenci o demenci z naslovom *DEMENCA – IZZIV NAŠE DRUŽBE*, ki je bila 28. in 29. septembra 2018 na Medicinski fakulteti v Ljubljani. S srečanjem so obeležili tudi 20. obletnico prvega psihogeriatrčnega srečanja. Na interdisciplinarno zasnovani konferenci je sodelovalo 91 domačih in tujih strokovnjakov in laikov z vseh področij, ki so povezana z

demenco: zdravnikov, zdravstvenih in socialnih delavcev, raziskovalcev, zaposlenih v domovih za starejše, predstavnikov politike, nevladnih organizacij ter oseb z demenco in njihovih svojcev. Nadja Mislej Božič je v okviru področij preventive in osebam z demenco prijazne skupnosti predstavila prispevek z naslovom *Ob Skodelici kave*, ker jo je nagovorilo proglašeno Cankarjevo leto, ko se zaustavimo, da bolje preučimo besedo visoke umetniške vrednosti in razmislimo o branju ustrezne slovenske avtorske in ljudske književnosti, ki nas določa in izrazi narodni značaj. Pripovedovana besedila so se skozi številne generacije pripovedovalcev izčistila v temeljna in še vedno živa sporočila. Ker smo v procesu branja lahko ustvarjalni bralci, poslušalci in pisci, je bila črtica Skodelica kave interpretirana kot kamišibaj - papirnato gledališče, da so jo udeleženci občutili skozi glas, pripoved in ilustracije. Prispevek je dal odgovor na to, čemu danes brati Ivana Cankarja, raziskovalca duševnih odtenkov, za katerega so ključnega pomena duša, lepota in hrepenenje. Njegova besedila so ritmično uglašena s pomenom in so slikovita. Razviti bralec lahko bere do konca življenja tudi v primeru demence in ob pripovedovanju ali poslušanju branja izbranih besedil doživlja občutke ugodja, pa čeprav zaradi posameznih prvin: zvoka, slike, besede. V svetu podob je zgolj na videz vsebina besedila manj pomembna. Kamišibaj dokazuje nasprotno. Raziskujemo vsebino pripovedovanih besedil, sliko – ilustracijo, besedila v podobah, govor-pripovedovanje, glas, tehnične rešitve pri izvedbah in koliko se vse te prvine dotaknejo človeka z okrnjenimi kognitivnimi sposobnostmi. Kakovostno in ustrezno besedilo ter ilustracija in občutena pripoved ter dober stik z gledalci in poslušalci, zadovolji potrebo po lepem. Tokrat smo povezali in zastopali Bralno društvo Primorske oz. Primorsko podružnico Bralnega društva Slovenije, Društvo Univerza za tretje življenjsko obdobje Kras in GO-Spomninčico, ki je krila stroške kotizacije in potne stroške. Skrajšano po poročilu, ki ga je pripravila Nadja Mislej Božič, vodja Primorske podružnice – Bralno društvo Primorske

Mednarodna dejavnost

Petra Potočnik se je udeležila seminarja *Leadership Seminar* 19. januarja 2018 v Rigi, Latvija.

Petra Mikeln je bila predstavnica BDS na občnem zboru IDEC in FELA 20. in 21. januarja 2018 v Rigi, Petra Potočnik je prisostvovala kot gostja.

Na tem občnem zboru sta se IDEC in FELA združila – zdaj je v Evropi samo še FELA (Federation of European Literacy Associations).

Izrednega občnega zbora v Kobenhavnu 5. avgusta 2018 se nismo udeležili – zastopala nas je predstavnica češkega bralnega društva.

Petra Mikeln je tudi pripravila predstavitve in poročila o delu BDS za FELA v letu 2018 in prevedla nekaj mednarodnih dokumentov v slovenščino za potrebe BDS.

Ostalo

Zastarelost statuta nas sili k prenovi. Ravno predolgo odlašanje povzroča več težav, zato novi statut še ni veljaven. Naša prva prizadevanja v letu 2018 niso bila uspešna iz formalnih razlogov. V prvih mesecih 2019 ga bomo poskušali dokončno urediti tako, da ga bomo lahko tudi potrdili na upravni enoti.

Logotip BDS potrebuje posodobitev. V letu 2018 smo začeli z dejavnostmi na tem področju in pridobili nekaj predlogov. O njih bomo odločali v letu 2019. Ko bomo izbrali nov logotip, bomo v letu 2019 pripravili tudi posodobljen promocijski pano (pingvin).

Spletna stran BDS potrebuje posodobitev. V letu 2018 smo začeli z dejavnostmi na tem področju, v letu 2019 naj bi zaživela prenovljena in posodobljena spletna stran.

Vse leto smo skrbeli, da je naš izvod razstave Pot knjige pridno krožil. V koledarskem letu 2018 je obiskal 15 šol.

Pripravile: Savina Zwitter, Nataša Bucik, Petra Mikeln, Petra Potočnik in vodji podružnic